

Provinciale Staten

Clustercode WL
Ons kenmerk DOC-00718540
Bijlage(n) 3

Uw kenmerk Uw kenmerk
Maastricht 20 februari 2025
Verzonden

Onderwerp

Mededeling portefeuillehouder inzake zeer zorgwekkende stoffen

Geachte Staten,

Via deze brief informeren wij u, zoals toegezegd, over onze inzet op de reductie van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). ZZS zijn stoffen die gevaarlijk zijn voor mens en milieu omdat ze bijvoorbeeld kankerverwekkend zijn, zich in de voedselketen ophopen of de voortplanting belemmeren. Een voorbeeld is PFAS. ZZS kunnen zelf worden geproduceerd, maar kunnen ook als afval of uitstoot ontstaan bij het maken van andere zaken. De hoofddoelstelling van het landelijke ZZS-beleid is het weren van ZZS uit de leefomgeving, zodat in 2050 nog slechts sprake is van verwaarloosbare risico's.

In bijlage 1 is beschreven hoe het wettelijke stelsel voor ZZS werkt, waaronder de 'minimalisatieplicht'. Hieronder worden de hoofdlijnen en actualiteiten van de Limburgse inzet weergegeven. Een nadere toelichting op het Limburgse beleid en de inzet is te vinden in bijlage 2. Met deze brief beschouwen wij toezegging 9584¹ als uitgevoerd.

Limburgse inzet

Het instrument van het college om te komen tot een reductie van de uitstoot van ZZS is via vergunningverlening, het houden van toezicht en eventueel handhaving voor de bedrijven waarvoor ons college is aangewezen als bevoegd gezag. Dit zijn de complexe bedrijven: bedrijven die door aard en omvang grote gevolgen kunnen hebben voor de leefomgeving, zoals complexe chemische bedrijven en afvalverwerkers. Het houden van toezicht omvat zowel het controleren van de naleving van de omgevingsvergunning milieu, als ook de naleving van de direct werkende rijksregels. De Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL) voert deze wettelijke taken uit voor heel Limburg.

Het college heeft het reduceren van ZZS in het leefmilieu benoemd als één van de prioriteiten binnen de 'modulaire aanpak concretiserend milieubeleid'. Uw Staten zijn begin oktober 2024 geïnformeerd over dit

¹ <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/016b18f7-0343-439b-96d3-2e4e916106cf>

milieubeleid en de bijbehorende planning (GS DOC-00700043²). De acties op het onderdeel ZZS zien voornamelijk op extra inzet op toezicht. De uitvoering van het milieubeleid wordt gefinancierd uit de programmareserve van het Beleidskader nieuwe energie en schoon leefmilieu voor het onderdeel leefmilieu van 1 miljoen Euro. De te verwachten extra inzet van de ODZL is opgenomen in het 'Statenvoorstel structurele dekking opdracht ODZL 2025 en verder' (GS DOC-00743122).

Daarnaast zijn het 'Provinciaal Waterprogramma 2022-2027' (GS DOC-00188446) en de 'Agenda bodem en ondergrond 2024-2030' (GS DOC-00644691) vastgesteld, waar de aanpak/monitoring van ZZS (waaronder PFAS) onderdeel van uit maken. Ten slotte werken wij aan maatwerkafspraken voor de grote industrie, in het kader van de maatwerk aanpak van het ministerie van Klimaat en Groene Groei. Daarbij worden, naast afspraken over vermindering van CO₂-uitstoot, ook afspraken over ZZS-reductie gemaakt.

Actuele ontwikkelingen

Methode cumulatie ZZS18 & verkenning gezondheid Chemelot

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) test in het kader van het Impulsprogramma Chemische Stoffen 2023-2026 een door hen ontwikkelde methode voor het betrekken van de optelsom van luchtconcentraties van ZZS (cumulatie) bij vergunningverlening. Deze methode wordt getest voor verschillende locaties in Nederland, waaronder Chemelot. De ODZL heeft daartoe meetgegevens verstrekt van monovinylchloride, 1,3-butadieen en benzeen van meetlocatie Vouershof/Chemelot. De deelresultaten van dit cumulatie-onderzoek worden meegenomen in de verkenning naar de gezondheid rondom Chemelot (GS DOC-00658408) en worden naar verwachting binnenkort gepubliceerd.

De verkenning naar de gezondheid rondom Chemelot wordt in 2025 door het RIVM uitgevoerd. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) en het RIVM hebben daarbij gekozen om de verkenning toe te spitsen op omwonenden. Het Ministerie van I&W heeft een begeleidingscommissie ingesteld bestaande uit de gemeenten Sittard-Geleen, Stein en Beek, de ODZL, het Waterschap Limburg, de Veiligheidsregio Zuid-Limburg (agendalid), de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Zuid-Limburg en de provincie. Het RIVM houdt daarnaast Chemelot en omwonenden op de hoogte van de voortgang en heeft ook een website over de verkenning ingesteld³. Ons college zal relevante informatie delen volgens de Gewijzigde Motie 3015 Berghorst c.s. inzake Onderzoek de gezondheidseffecten van Chemelot.

1,3-butadieen

Het college heeft uw Staten op 6 maart 2024 geïnformeerd over de geconstateerde stijging van de stof 1,3-butadieen (een ZZS) gemeten op leefomgevingsniveau (immissiemetingen) nabij Chemelot (GS DOC-00621125). Daarbij bleef de concentratie onder de wettelijke norm. De ODZL heeft vervolgens intensief contact gehad met de betreffende bedrijven en er zijn maatregelen getroffen. Vorig jaar lag de immissieconcentratie 1,3-butadieen weer op het lagere niveau van 2022 (zie meetrapport in bijlage 3).

Gedeputeerde Staten van Limburg

namens dezen,

Marc van Caldenberg

² <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/959b87f8-d954-428d-bda6-e94824aee1b6>

³ <https://www.rivm.nl/industrie/verkenning-gezondheid-omwonenden-van-chemelot>

Bijlage 1 - Toelichting wettelijk stelsel ZZS

In deze bijlage wordt een nadere toelichting gegeven aan de hand van de volgende indeling:

- A. Wat zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) zijn,
- B. Hoe het wettelijk stelsel is vormgegeven, inclusief welke overheden waarvoor verantwoordelijk zijn,
- C. Wat de context is van het ZZS-beleid.

A- Zeer zorgwekkende stoffen

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) zijn stoffen die gevaarlijk zijn voor mens en milieu omdat ze bijvoorbeeld kankerverwekkend zijn, zich in de voedselketen ophopen of de voortplanting belemmeren. Mensen en ecosystemen kunnen onder andere in contact komen met ZZS bij het gebruik van producten of via het milieu (lucht, water of bodem), voedsel of de werkplek. ZZS komen niet enkel in de omgeving terecht via een chemische fabriek, maar bijvoorbeeld ook door processen van kleine(re) bedrijven en via particulieren. Bijvoorbeeld door medicijnresten, bestrijdingsmiddelen, drugsafval en huishoudchemicaliën.

Voorbeelden van ZZS zijn: polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's), poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) en diverse zware metalen zoals cadmium. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) heeft voor Nederland de zogenaamde 'ZZS-lijst'⁴ opgesteld, waarin de ZZS uit de verschillende internationale verdragen en wettelijke kaders⁵ zijn opgenomen. Van deze stoffen moet het gebruik en de uitstoot worden verminderd. Er zijn ook stoffen die als 'potentieel Zeer Zorgwekkende Stof' (pZZS) zijn geclassificeerd. Voor pZZS is nog niet vastgesteld dat een stof een ZZS is, maar er zijn wel aanwijzingen dat het zo zou kunnen zijn. Het RIVM hanteert een aparte pZZS-lijst⁶.

B- Wettelijk stelsel

De Europese wet- en regelgeving vormt de basis van de Nederlandse wet- en regelgeving over ZZS. Het Nederlandse beleid ten aanzien van ZZS is hoofdzakelijk in de vorm van Kamerbrieven vanaf 2016 beschreven^{7,8}, er zijn geen generieke of specifieke beleidsdocumenten. De hoofddoelstelling van het Europese⁹ en het Nederlandse¹⁰ ZZS-beleid is het weren van ZZS uit de leefomgeving zodat in 2050 nog slechts sprake is van verwaarloosbare risico's. Deze doelstelling geldt voor het brede beleid ten aanzien van chemische stoffen.

Het ZZS-beleid is gericht op:

- Stoffen: de productie van, en handel in chemische stoffen,
- Emissies: uitstoot van ZZS uit een bron (zoals schoorsteen) naar lucht, water en/of bodem (bijvoorbeeld van stoffen die vrijkomen bij een productieproces),
- Afval: afvalstoffen die ZZS bevatten.

⁴ <https://rvszoeksysteem.rivm.nl/ZZSlijst/Index>

⁵ De REACH-verordening (Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie van Chemische stoffen), het OSPAR-verdrag (het Verdrag inzake de bescherming van het mariene milieu in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan), de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de POP-verordening (persistente organische verontreinigende stoffen)

⁶ <https://rvszoeksysteem.rivm.nl/ZZSlijst/PotentieleZZSlijst>

⁷ 'Evaluatie ZZS-emissiebeleid 2016-2021', Berenschot & Arcadis, 7 april 2022:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/06/03/rapport-berenschot-arcadis-evaluatie-zzs-emissiebeleid-2016-2021>

⁸ In 2016 en 2017 is in Kamerbrieven (TK 28089 nr. 47 en TK 28663 nr. 66) een aanpak geschetst om ZZS beter in beeld te krijgen en de emissies van ZZS in het milieu te verminderen

⁹ EU Zero Pollution Ambition als onderdeel van de Green Deal

¹⁰ Bewust Omgaan met Veiligheid, Op weg naar een schone, gezonde en veilige leefomgeving (bijlage bij Kamerbrief d.d. 4 juli 2018, KST 28 663, 28 089, Nr. 71)

Op landelijk niveau hebben verschillende ministeries een rol binnen deze drie beleidsdomeinen. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) is verantwoordelijk voor het afvalbeleid en het ZZS-emissiebeleid, inclusief het vaststellen welke stoffen als ZZS en pZZS worden aangemerkt. De staatssecretaris van I&W werkt momenteel aan een Nationaal Milieu Programma (NMP), waarin ook wordt ingegaan op ZZS¹¹. Het beleid voor de productie, de toelating en het gebruik van stoffen - waaronder ZZS- valt onder de verantwoordelijkheid van meerdere ministeries. De ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en van I&W zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de REACH-verordening¹² (Europese kader voor het stoffenbeleid). Het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) is verantwoordelijk voor de gewasbeschermingsmiddelen.

Stoffenbeleid

De REACH-verordening verplicht producenten en importeurs van chemische stoffen onder andere om alle stoffen te registreren waarvan ze 1.000 kilogram of meer per jaar vervaardigen. REACH legt vervolgens verboden en beperkingen op aan de productie, het gebruik of de invoer van bepaalde schadelijke stoffen. De stoffen die voldoen aan de criteria van artikel 57 van de REACH-verordening worden 'Substances of Very High Concern' (SVHC) genoemd en zijn aangemerkt als ZZS. De eerder genoemde Nederlandse ZZS-lijst is langer dan SVHC-lijst; daarin zijn ook stoffen opgenomen die volgen uit andere internationale verdragen en wettelijke kaders⁵. Het rijk is de verantwoordelijke overheid (het bevoegd gezag¹³) voor de uitvoering van de REACH-verordening.

Nederland heeft in 2023 samen met Denemarken, Duitsland, Noorwegen en Zweden een voorstel ingediend voor een Europees verbod voor de ZZS PFAS. Dit voorstel is nog in behandeling. De verwachting is dat de Europese Commissie in 2025 met een definitief voorstel komt om PFAS te verbieden. Als het voorstel wordt aangenomen, dan zal een verbod naar verwachting vanaf of na 2027 in werking treden¹⁴.

Emissiebeleid

Hoofdlijnen

Sinds 2016 geldt specifiek emissiebeleid voor ZZS. Het betreft een verdere aanscherping en verbijzondering van het daarvoor gevoerde beleid: de Nederlandse emissie Richtlijn (NeR) met een gerichte aanpak van 'Zeer Ernstige Zorgstoffen' (ZEZ). Het rijk heeft de aanpak geïntensiveerd vanwege nieuwe inzichten en vanwege maatschappelijke onrust over de aanwezigheid van (mogelijk) risicovolle stoffen in het milieu.

In het algemeen geldt dat een ieder die een milieubelastende activiteit uitvoert alle maatregelen moet nemen om negatieve effecten op het milieu te voorkomen en als dat niet kan dat zoveel mogelijk moet beperken. Het ZZS-beleid is vervolgens enerzijds gericht op een bron aanpak en anderzijds op het

¹¹ Het ontwerp-NMP zal naar verwachting begin 2025 naar de Tweede Kamer worden gestuurd. In de conceptversie van 15 oktober 2024 (versie 4, www.nationaalmilieuprogramma.nl) zijn onder andere de volgende aanvullende operationele doelen voor ZZS opgenomen: "er is een dalende trend in de emissies van ZZS" (2030) en: "er is nul emissie van persistente stoffen en ZZS" (2050)

¹² REACH: Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie van Chemische stoffen

¹³ Het bevoegd gezag is het bestuursorgaan dat binnen een specifiek beleidsdomein bevoegd is om besluiten te nemen of beschikkingen/vergunningen af te geven (bijvoorbeeld rijk, gemeente, waterschap, provincie)

¹⁴ <https://europadecentraal.nl/praktijkvraag/wij-hebben-gehoord-dat-er-misschien-een-verbod-komt-op-pfas-wat-houdt-het-voorstel-in-en-wat-betekent-het-voor-onze-decentrale-overheid/>

Figuur 1: Schematisch overzicht van het ZZS-beleid (bron: Berenschot & Arcadis⁷)

minimaliseren van restemissies die ondanks de bronaankpak nog kunnen plaatsvinden (zie figuur 1). Dit wordt ook wel aangeduid als de ‘minimalisatieplicht’ voor ZZS¹⁵. Bedrijven moeten vermijden dat ZZS via de schoorsteen, via lozing van afvalwater of via afvalproducten in onze leefomgeving terecht komen. Dit kan door vervanging (het gebruik van een andere stof) of door hergebruik en het voorkomen dat ZZS in emissiestromen naar lucht en/of water terecht komen. Als dat niet haalbaar is, dan moeten de (rest)emissies en lozingen zoveel mogelijk worden gereduceerd. Daarbij wordt nagegaan of verdere behandeling/zuivering van emissiestromen mogelijk is.

Het ZZS-emissiebeleid wordt gerealiseerd via het stelsel van de Omgevingswet, het bijbehorende VTH-stelsel (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) en de daarvoor verantwoordelijke overheden (bevoegde gezagen¹⁶), waaronder de provincie. De minimalisatieplicht komt op meerdere manieren tot uiting in het wettelijk stelsel (zie figuur 2). Ten eerste is dit uitgangspunt verwerkt in de ‘direct werkende regels’ en in de beoordelingsregels voor vergunningsaanvragen. Er dienen ‘Best Beschikbare Technieken’ (BBT)¹⁷ te worden ingezet om emissies zoveel mogelijk te beperken en er wordt met een immissietoetsing¹⁸ nagegaan of restemissies geen onaanvaardbare effecten hebben in lucht of water. Daarnaast komt het uitgangspunt terug in de ‘specifieke zorgplicht’ in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)¹⁹, die voor vergunningplichtige activiteiten als ‘vangnet’ fungeert.

¹⁵ In Nederland geldt een minimalisatieplicht voor alle stoffen die voldoen aan de ZZS-criteria (zie de toelichting over de ‘ZZS-lijst’ op de eerste pagina van deze bijlage) en niet alleen voor de stoffen die opgenomen zijn in het REACH-register of die op Europees niveau als ‘Substance of Very High Concern’ (SVHC) zijn aangeduid. Zie ook: <https://iplo.nl/thema/zeer-zorgwekkende-stoffen-zzs/minimalisatieplicht-zeer-zorgwekkende-stoffen-bal/>

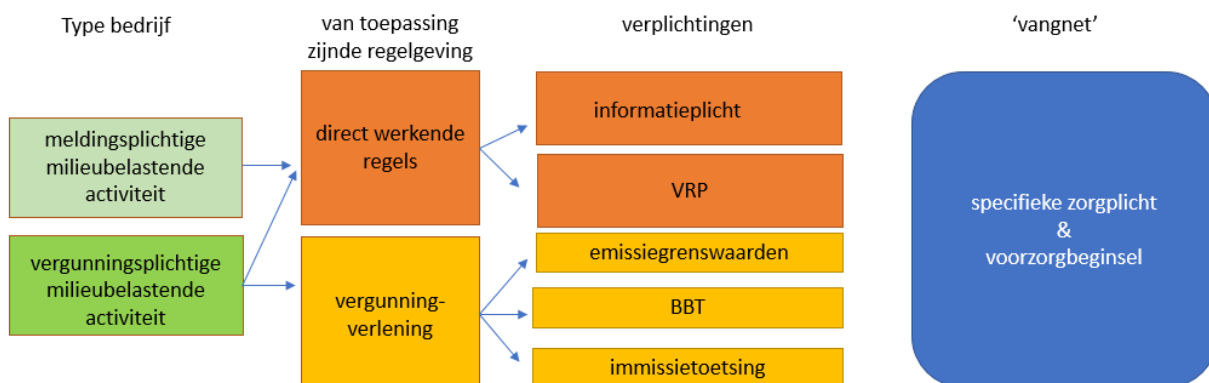
¹⁶ Het bevoegd gezag kan zowel het rijk, een provincie, een waterschap als een gemeente zijn. Onder de Omgevingswet heeft ieder instrument een bevoegd gezag. Het bevoegd gezag dat het instrument inzet, is ook het bevoegd gezag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving, meldingen en het toestaan van afwijkingen van de direct werkende regels

¹⁷ Best Beschikbare Technieken zijn de meest doelmatige technieken/methoden om uitstoot (emissies) en andere nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen

¹⁸ Immissie is de belasting die een ontvanger op leefniveau bereikt van concentraties van verontreinigende stoffen door een bron

¹⁹ De specifieke zorgplicht voor milieubelastende activiteiten staat in artikel 2.11 van het Bal. Zie ook:

<https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/toelichting-milieubelastende-activiteiten/rijksregels-mba/specifieke-zorgplicht-milieubelastende-activiteit/inhoud-specifieke-zorgplicht/>

Figuur 2: Hoofdpijnen wettelijk stelsel ZZS-emissies

De hoofdpijnen van het wettelijk stelsel voor ZZS-emissies uit figuur 2 worden hierna toegelicht aan de hand van de volgende paragrafen: direct werkende regels, vergunningverlening, vangnet en bevoegd gezag.

Direct werkende regels

Voor degene die een milieubelastende activiteit wil verrichten waarbij ZZS vrijkomen gelden de volgende verplichtingen vanuit het Besluit activiteiten leefomgeving²⁰, zowel voor meldings- als voor vergunningplichtige activiteiten:

- Informatieplicht: het bevoegd gezag moet iedere vijf jaar worden geïnformeerd over de mate waarin ZZS in de lucht of het water worden geëmitteerd en de mogelijkheden om deze emissies te beperken. Sinds 1 januari 2025 is het voor bedrijven verplicht om daarvoor gebruik te maken van de nieuwe ZZS-emissiedatabase²¹.
- Opstellen van een 'vermijdings- en reductieprogramma' (VRP). De verplichting voor het opstellen van een VRP ligt bij bedrijven²². In een VRP onderzoekt een bedrijf onder andere wat het kan doen om ZZS-emissies te reduceren. Bedrijven worden zo uitgedaagd om schonere en veiligere alternatieven te ontwikkelen en toe te passen. Bedrijven sturen het VRP naar het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag beoordeelt vervolgens of het bedrijf voldoende invulling heeft gegeven aan de minimalisatie van ZZS. Het bevoegd gezag hoeft niet formeel met een VRP in te stemmen. Op basis van het VRP kunnen bedrijf en bevoegd gezag afspraken maken over de uitvoering van maatregelen en kan het bevoegd gezag maatwerkvoorschriften in de vergunning opnemen.

Vergunningverlening

Degene die een vergunningplichtige milieubelastende activiteit wil ondernemen, bijvoorbeeld met ZZS, dient een omgevingsvergunning aan te vragen bij het bevoegd gezag. Bij een beoordeling van een vergunningaanvraag met ZZS worden onder andere de volgende aspecten meegenomen:

²⁰ Besluit activiteiten leefomgeving (Bal): paragraaf 5.4.3

²¹ <https://www.e-mjv.nl/zzs>

²² Voor ZZS-emissies naar lucht was de vijfjaarlijkse informatie- en rapportageplicht in de vorm van algemene regels opgenomen in het Activiteitenbesluit (artikel 2.4). Voor emissies naar water waren voor 2024 nog geen algemene regels en werd de informatie- en rapportageplicht per bedrijf vastgelegd in een vergunningvoorschrift. Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 gelden er voor emissies naar zowel water als lucht direct werkende regels (Besluit activiteiten leefomgeving, paragraaf 5.4.3)

- Best Beschikbare Techniek (BBT): BBT dient te worden toegepast²³. BBT zijn de meest doelmatige methoden om emissies en andere nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen. Als er een nieuwe BBT is vastgesteld die haalbaar en betaalbaar is, dan moet het bedrijf deze techniek toepassen. Het bevoegd gezag dient vergunningen te actualiseren binnen vier jaar na publicatie van een nieuwe BBT. Ook beoordeelt het bevoegd gezag regelmatig of de voorschriften van een vergunning nog toereikend zijn. Het bevoegd gezag kan overigens ook eisen stellen die verder gaan dan de BBT, maar enkel op basis van redelijkheid en proportionaliteit.
- Wettelijke emissiegrenswaarden luchtemissies: het bevoegd gezag legt in de omgevingsvergunning vast welke maximale emissies zijn toegestaan, voor zover die niet in direct werkende regels zijn opgenomen²⁴. Daarbij moet voor lucht worden voldaan aan de wettelijke emissiegrenswaarden²⁵. Er gelden waarden en ondergrenzen per stofklasse.
- Immissietoetsing: het bevoegd gezag gaat ten slotte via een immissietoetsing¹⁸ na of de restemissies van de ZZS geen onaanvaardbare effecten hebben in lucht of water. Hierbij wordt getoetst aan de volgende normen:
 - Voor lucht- en waterimmissie: Maximaal Toelaatbare Risiconiveaus (MTR²⁶),
 - Voor waterimmissie: signaleringswaarden en milieukwaliteitseisen/normen voor stoffen.

In november 2024 is een nieuwe Europese richtlijn gepubliceerd over luchtkwaliteitsnormen²⁷. Er zijn daarin ook nieuwe grenswaarden voor enkele ZZS opgenomen, waaronder voor lood en benzeen. Lidstaten hebben twee jaar de tijd om de nationale wet- en regelgeving daarop aan te passen.

Vangnet

Naast de eerder genoemde direct werkende regels en de omgevingsvergunning is er een 'vangnet' in de vorm van een specifieke zorgplicht en een voorzorgbeginsel. Als een milieubelastende activiteit na naleving van de direct werkende regels en de vergunning nog ZZS emitteert, dan mag er in beginsel van worden uitgegaan dat deze uitstoot geen onacceptabele gevolgen voor de gezondheid van mensen en het milieu heeft. Indien er wel sprake kan zijn van onacceptabele gevolgen, dan is er een vangnet op basis van de specifieke zorgplicht. Dit vangnet kent wel grote beperkingen als er specifieke voorschriften zijn opgenomen in de wet (bijvoorbeeld emissie-eisen).

Dit instrument kan ook worden ingezet op niet-reguliere en onverwachte situaties die tot een potentieel onacceptabel risico leiden. Niet ieder potentieel risico valt hier onder, enkel de potentiële risico's waarvan duidelijk is wat het risico inhoudt (waarschijnlijkheid dat dit risico optreedt en de aard en omvang van de gevolgen). Daarbij moet duidelijk zijn dat de getroffen maatregel doeltreffend is voor het terugbrengen van het (potentiele) risico tot een acceptabel risico.

Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag verleent onder andere omgevingsvergunningen en houdt toezicht op de naleving van de minimalisatieplicht, de VRP's, de immissie en de vergunningsvoorschriften. Daarbij kan waar nodig handhavend worden opgetreden.

²³ Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) paragraaf 8.5.2

²⁴ Veel concentratie eisen volgen uit direct werkende regels, zoals het Bal. Pas als er een BBT-conclusie op emissies toeziet komen er eisen in de vergunning en is het Bal niet van toepassing

²⁵ <https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/emissie-eisen-monitoring-milieubelastende/emissiegrenswaarden-lucht>

²⁶ Het maximaal toelaatbaar risiconiveau (MTR) is de concentratie van een stof in water, sediment, bodem of lucht waar beneden geen negatief effect is te verwachten. Zie artikel 5.25 van het Besluit activiteiten leefomgeving

²⁷ <https://europadecentraal.nl/nieuws/strengere-normen-voor-luchtkwaliteit-grotere-rol-voor-wetenschap>

Bij luchtemissies is de hoofdregel dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de milieubelastende activiteit plaatsvindt, het bevoegd gezag is. Dit is meestal het geval voor de middelgrote en kleinere bedrijven, maar bijvoorbeeld ook Luchthaven Maastricht Aachen Airport (gemeente en rijk bevoegd gezag). In een beperkt aantal gevallen is het college van Gedeputeerde Staten aangewezen als het bevoegd gezag. Dit is het geval bij de zogenaamde 'complexe bedrijven'²⁸. Dat zijn bedrijven die door aard en omvang grote gevolgen kunnen hebben voor de leefomgeving, zoals complexe chemische bedrijven en afvalverwerkers. De Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL) zorgt in geheel Limburg voor de dagelijkse uitvoering van de wettelijke taken rondom deze bedrijven, zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH).

Bij lozingen in wateren is Rijkswaterstaat het bevoegd gezag voor de rijkswateren, waaronder de Maas. Het Waterschap Limburg gaat over directe lozingen op regionaal oppervlaktewater en de gemeenten gaan -in de regel- over lozingen op, en in de bodem en op het openbaar vuilwaterriool. Een uitzondering op dat laatste is dat de provincie het bevoegd gezag is voor de complexe bedrijven die afvalwater lozen op een openbaar vuilwaterriool ('indirecte lozing').

De provincie speelt ook voor de waterkwaliteit een belangrijke rol. Zij bepaalt het beleid voor de fysieke omgeving (Omgevingsvisie Limburg), waarbij het regionale grond- en oppervlaktewatersysteem is uitgewerkt in het provinciaal waterprogramma²⁹. In het waterprogramma zijn onder andere de maatregelen opgenomen waarmee uitvoering wordt gegeven aan de Kaderrichtlijn water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn (GWR) om te voldoen aan de omgevingswaarden voor grond- en oppervlaktewaterkwaliteit in het regionale watersysteem. Daarbij is ook aangegeven welke overheid (rijk, provincie, waterschap of gemeente) verantwoordelijk is voor welke maatregelen. De provincie heeft een regelgevende bevoegdheid ten aanzien van de bescherming van het grondwater voor de drinkwatervoorziening. Verder is de provincie het bevoegd gezag voor grotere grondwateronttrekkingen, de hiervoor reeds vermelde indirecte lozingen van complexe bedrijven en grondwatersaneringen.

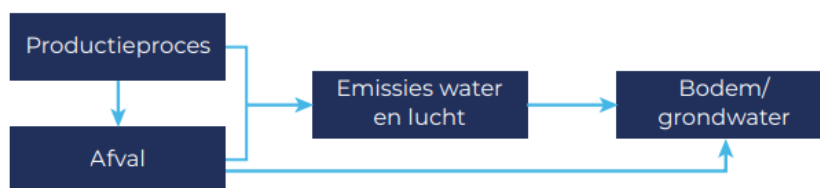
De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de vaste bodem, behalve daar waar sprake is van onder het overgangsrecht vallende bodemsaneringen van de Wet bodembescherming. Dat zijn locaties waar voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet onacceptabele risico's zijn vastgesteld, een saneringsplan is ingediend en locaties waar een vastgesteld nazorgplan van toepassing is. Hier blijft de provincie het bevoegd gezag.

Afvalbeleid

Vanuit afval kan emissie van ZZS via lucht of water plaatsvinden. Wettelijk gezien gelden dezelfde regels ten aanzien van emissies en lozingen van ZZS voor bedrijven in de afvalverwerking als voor bedrijven die materialen en goederen produceren. Daarvoor geldt het eerder beschreven kader. Daarnaast kunnen ook de afvalstoffen zelf ZZS bevatten; daarvoor geldt het afvalbeleid. Dit is in figuur 3 weergegeven.

²⁸ <https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/milieubelastende-activiteiten-hoofdstuk-3-bal/complexe-bedrijven/toelichting-complexe-bedrijven/>

²⁹ Op 17 december 2021 hebben Provinciale Staten het Provinciaal Waterprogramma 2022-2027 vastgesteld. G-21-037 Statenvoorstel inzake Provinciaal Waterprogramma 2022-2027, brief GS van 19-10-2021 (GS DOC-00188446): <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/38068945-d5da-415c-a917-cb632098dd35>

Figuur 3: Schematische weergave van afval en emissies uit de afvalsector naar water, lucht en bodem/grondwater (bron: Berenschot & Arcadis⁷⁾)

De uitdaging bij het afvalbeleid is om een balans te vinden tussen het stimuleren van recycling enerzijds en het verminderen van de hoeveelheid gevaarlijke stoffen in de economie anderzijds. Het Nederlandse afvalbeleid is beschreven in het Landelijk afvalbeheerplan (LAP3). In hoofdstuk B.14³⁰ is een specifieke beleidslijn voor ZZS geformuleerd. Het LAP3 wordt naar verwachting in 2025 vervangen door het Circulair materialenplan (CMP)³¹, met ook een document voor ZZS³².

Het bevoegd gezag moet zich bij vergunningsaanvragen of meldingen met betrekking tot inzameling, overbrenging of verwerking van afval altijd de vraag stellen of er een kans is op aanwezigheid van ZZS. Bij een aanvraag waarin sprake is van ZZS in het te verwerken afval kan het bevoegd gezag in de vergunning specifieke voorschriften opnemen die betrekking hebben op het al dan niet mogen verwerken van afvalstoffen met ZZS. Een bedrijf moet daarbij een risicoanalyse maken als het een afvalstof met ZZS nuttig wil toepassen of als het wil bepalen of het afval is of niet.

De juridische basis voor het laten uitvoeren van een risicoanalyse voor ZZS in afval wordt vooralsnog gevonden in artikel 8.9, tweede lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Daarin staat dat bij de beoordeling van de aanvraag rekening wordt gehouden met de artikelen 10.14 en 10.29a van de Wet milieubeheer. Uitvoering van dit beleid vereist overigens aanpassing van de wetgeving waarin is geregeld welke gegevens de vergunningaanvrager moet aanleveren over de aanwezigheid van ZZS in de te accepteren afvalstoffen (aanpassing omgevingsregeling). Ook moet worden vastgelegd in welke gevallen aanbieders van afvalstoffen bij hun omschrijving gegevens moeten verstrekken over de aanwezigheid van ZZS in die afvalstoffen. Het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen wordt hiervoor momenteel aangepast. Naar verwachting wordt het gewijzigde besluit van kracht op 1 juli 2025³³.

Het bevoegd gezag bij afvalbeleid is meestal het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de milieubelastende activiteit plaatsvindt. Net als voor luchtemissies. In een beperkt aantal gevallen is het college van Gedeputeerde Staten aangewezen als het bevoegd gezag: bij de 'complexe bedrijven'²⁸.

C- Context ZZS-beleid

Het wettelijk kader zoals dat in het hoofdstuk hiervoor is beschreven is relatief jong: het beleid dat specifiek op de reductie van ZZS is gericht is er sinds 2016. De beleidsuitvoering is nog steeds in ontwikkeling en er is in sommige gevallen een toename van het aantal ZZS en van de ZZS-emissies. Dit laatste lijkt tegenstrijdig met de minimalisatieplicht, maar dat hoeft niet zo te zijn.

³⁰ <https://lap3.nl/beleidskader/deel-b-afvalbeheer/b14-zeer/>

³¹ <https://circulairmaterialenplan.nl/>

³² <https://circulairmaterialenplan.nl/inspraak/onderwerpen/>

³³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/12/04/wijziging-besluit-melden-zzs-in-afvalstoffen>

Beleidsuitvoering

De provincie Limburg en de ODZL geven gezamenlijk en in structureel overleg invulling aan de beleidsuitvoering voor de complexe bedrijven in Limburg. Op landelijk niveau stemmen de provincies de beleidsuitvoering af in IPO-verband³⁴. Op ambtelijk en bestuurlijk niveau wordt ook regelmatig overleg gevoerd met het rijk over maatregelen om de uitvoering te verbeteren. Het rijk is systeemverantwoordelijk voor het stelsel en de bijbehorende wet- en regelgeving. Met onder andere het Impulsprogramma Chemische Stoffen³⁵ ondersteunt het rijk de uitvoering van het ZZS-beleid. De Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN) en de ODZL nemen binnen dit landelijke programma sinds 2023 deel aan het project 'Try Out ZZS'. In dit project werken het RIVM en Omgevingsdienst NL samen om ervoor te zorgen dat het VTH-stelsel versterkt wordt op het gebied van ZZS.

Pogingen van bevoegde gezagen om in de beleidsuitvoering de minimalisatie van ZZS vergaand aan te pakken, hebben geleid tot enkele rechtszaken. Uit de jurisprudentie volgt dat het momenteel niet mogelijk is om van bedrijven te vragen dat zij voor pZZS in beginsel aan dezelfde standaarden moeten voldoen als voor ZZS³⁶. Het bevoegd gezag kan overigens wel maatwerk toepassen. Daarnaast legt de rechtbank de bewijslast bij het opleggen van strengere emissiegrenswaarden dan aangevraagd bij het bevoegd gezag³⁷. Er zijn in de jurisprudentie onvoldoende aanknopingspunten dat de bewijslast op dit moment in algemene zin mag worden omgekeerd ('omgekeerde bewijslast').

Toename ZZS

De emissies van veel stoffen die nu als ZZS zijn geclassificeerd zijn de afgelopen decennia over het algemeen fors afgenomen. Dat is vooral gerealiseerd door maatregelen die zijn getroffen om de bredere lucht- en de waterkwaliteit te verbeteren. Ook is de productie of de emissie van ZZS aan steeds strengere regels gebonden, bijvoorbeeld de minimalisatieplicht. Productie of uitstoot van ZZS is echter niet verboden. In het geval van individuele bedrijven kan er daardoor een toename zijn van ZZS-emissies. Wanneer bijvoorbeeld de productie van een bedrijf toeneemt, dan kan dit leiden tot een hogere uitstoot van ZZS. Ook nieuwe industriële activiteiten of veranderingen in bestaande processen kunnen nieuwe bronnen van ZZS introduceren. Een toename van een ZZS-emissie is dus niet automatisch in strijd met de minimalisatieplicht.

Daarnaast kunnen door technische ontwikkelingen steeds meer ZZS worden gemeten, waar ze voorheen onbekend waren of werden berekend of ingeschat. Daardoor zijn er meer gegevens van ZZS-emissies, worden er meer ZZS gemeten en kunnen er schommelingen zijn in de emissies ten opzichte van de berekende of ingeschatte waarden. Ook neemt het aantal stoffen toe dat is opgenomen op de ZZS-lijst van het RIVM⁴, waardoor het aantal ZZS groeit.

³⁴ Er is een ambtelijke IPO-werkgroep ZZS die valt onder de Ambtelijk adviescommissie Ruimte en Leefomgeving (AAC RenL) en de Bestuurlijke adviescommissie Ruimte en Leefomgeving (BAC RenL). In de BAC RenL zitten de betreffende portefeuillehouders van de provincies

³⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/12/16/bijlage-programmaplan-impulsprogramma-chemische-stoffen-2023-2026>

³⁶ ECLI:NL:RBDHA:2023:17156, er komt nog een hoger beroep

³⁷ ECLI:NL:RBNNE:2023:3823

Bijlage 2 - Limburgs beleid en inzet

Inzet

De provincie Limburg levert via het vergunningenspoor een belangrijke bijdrage aan de Europese en nationale hoofddoelstelling van het weren van ZZS uit de leefomgeving. Het college is onder andere bevoegd gezag voor vergunningverlening voor complexe bedrijven en houdt toezicht op de naleving van deze vergunningen en op de uitvoering van de direct werkende regels (minimalisatieplicht, informatieplicht, VRP's). De ODZL zorgt voor de dagelijkse uitvoering van de wettelijke taken.

De ODZL voert daartoe onder andere immissie¹⁸-metingen uit van ZZS met specialistische apparatuur³⁸. De ODZL heeft op dit gebied veel expertise opgebouwd die wordt benut in de samenwerking met andere omgevingsdiensten. Naast het Chemelot-terrein bevindt zich een vaste meetlocatie. Het college heeft u hierover in maart 2024 geïnformeerd via een mededeling portefeuillehouder³⁹. De ODZL heeft de meetgegevens in juni 2024 beschikbaar gesteld aan het RIVM voor een onderzoek dat in opdracht van het ministerie van I&W wordt uitgevoerd en waar naar verwachting binnenkort deelresultaten van worden gepubliceerd. Het RIVM test een door hen ontwikkelde methode voor het betrekken van de optelsom van luchtconcentraties van ZZS (cumulatie) bij vergunningverlening. Hiervoor doet het RIVM een proef voor verschillende locaties in Nederland.

De ODZL laat daarnaast emissiemetingen uitvoeren (metingen van ZZS uit schoorstenen), zowel door commerciële bureaus als door de Omgevingsdienst West-Brabant die een eigen emissiemeetdienst heeft. De ODZL verkent in overleg met andere omgevingsdiensten de mogelijkheden van het vormen van gezamenlijke meetdienst(en). Dit wordt ondersteund door het ministerie van I&W.

Limburgs beleid

Het college heeft in het 'Concretiserend milieubeleid'⁴⁰ aangegeven hoe het de wettelijke taak voor ZZS intensiveert. Het college heeft het vermijden van ZZS in het leefmilieu benoemd als één van de prioriteiten. Het college heeft Provinciale Staten begin oktober 2024 geïnformeerd over de stand van zaken van het concretiserend milieubeleid⁴¹.

Daarnaast zet het college zich in voor een goede (grond)waterkwaliteit en een gezonde bodem. Aanpak/monitoren van ZZS (waaronder PFAS) maakt daar onderdeel van uit en is opgenomen in het 'Provinciaal Waterprogramma 2022-2027'²⁹ en in de 'Agenda bodem en ondergrond 2024-2030'⁴². Ten slotte participeert de provincie Limburg in het landelijke traject van maatwerkafspraken voor de grote industrie onder regie van het ministerie van Klimaat en Groene Groei⁴³. Naast CO₂-reductie worden er in het maatwerktraject met de bedrijven ook afspraken gemaakt over circulariteit en leefomgevingsaspecten zoals ZZS.

³⁸ Gaschromatografie-massaspectrometrie (GC-MS)

³⁹ Mededeling portefeuillehouder inzake immissies Chemelot, brief gedeputeerde Van Caldenberg van 5-3-2024 (GS DOC-00621125): <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/e6f2e462-5e2a-45cb-b41c-3bee79f22d60>

⁴⁰ Het Limburgse ZZS-beleid is onderdeel van het provinciaal milieubeleid en dat is verankerd in: de Provinciale Omgevingsvisie (strategisch niveau), het 'Beleidskader Nieuwe Energie en Schoon Leefmilieu' (tactisch niveau) en het 'Concretiserend milieubeleid' (operationeel niveau)

⁴¹ Mededeling portefeuillehouder inzake modulaire aanpak Concretiserend Milieubeleid, brief gedeputeerde Van Caldenberg van 8-10-2024 (GS DOC-00700043): <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/959b87f8-d954-428d-bda6-e94824aee1b6>

⁴² Informerend stuk inzake Agenda bodem en ondergrond 2024-2030 en Actieprogramma bodem en ondergrond 2024, brief GS van 23-4-2024 (GS DOC-00644691): <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/ef530570-e411-46cb-a3ba-d4d863a3d779>

⁴³ Beleidskader Nieuwe Energie en Schoon Leefmilieu, pagina 35

Instrumenten en acties

De concrete Limburgse inzet op een reductie van ZZS voor de komende periode wordt hieronder weergegeven en toegelicht. Deze instrumenten en acties zijn onderdeel van de modulaire aanpak van het concretiserend milieubeleid onder 'Reductie ZZS bij provinciale bedrijven' (1-3), de 'Agenda bodem en ondergrond 2024-2030' (4-5) en het 'Provinciaal Waterprogramma 2022-2027' (6).

1. Opdracht innovatief toezicht met een infrarood camera door de ODZL, waarbij diffuse emissies zichtbaar worden gemaakt,
2. Besluit over beleidsregel scherper vergunnen / omkeren bewijslast ter minimalisatie van ZZS,
3. Opdracht aan de ODZL voor extra toezicht op VRP's,
4. Inventariseren van de aanwezigheid van geprioriteerde ZZS en kennisontwikkeling over geprioriteerde ZZS,
5. Ontwikkelen van handelingsperspectieven van geprioriteerde ZZS,
6. Verbeteren van de vergunningverlening ten behoeve van opkomende antropogene stoffen⁴⁴ in het (grond)water.

De uitvoering van het milieubeleid wordt gefinancierd uit de programmareserve van het Beleidskader nieuwe energie en schoon leefmilieu voor het onderdeel leefmilieu van 1 miljoen Euro. De te verwachten extra inzet van de ODZL (onder andere vanwege de (actie)punten 1 t/m 4) is opgenomen in het 'Statenvoorstel structurele dekking opdracht ODZL 2025 en verder'⁴⁵.

1- Opdracht innovatief toezicht met een infrarood camera door de ODZL

Naast ZZS-emissies uit puntbronnen (schoorstenen) zijn er ook veel diffuse bronnen die voor hoge emissies kunnen zorgen. Bijvoorbeeld lekverliezen aan compressoren en afsluiters. Deze diffuse emissies maken een steeds groter deel uit van de totale ZZS-emissies naar het milieu doordat er - vanwege de minimalisatieplicht - gaandeweg minder wordt geëmitteerd vanuit de puntbronnen. Met een infraroodcamera (Optical Gas Imaging, OGI) kunnen diffuse emissies bij een bedrijfscontrole direct zichtbaar worden gemaakt. De Omgevingsdienst West-Brabant heeft hier veel ervaring mee en heeft een demonstratie gegeven van de OGI-camera bij Chemelot en dat leverde goede resultaten op.

Het college heeft de ODZL gevraagd om een plan te maken voor innovatief toezicht bij het opsporen van lekkages van ZZS met een OGI-camera. De financiering van de OGI-camera is tezamen met de opdracht aan de ODZL voor 2025 aan Provinciale Staten voorgelegd. Indien met het voorstel wordt ingestemd, dan wil de ODZL de toezichthouders in het eerste jaar een opleiding laten volgen en vervolgens 10 bedrijven met de OGI-camera controleren (inclusief nacontrole). De daaropvolgende jaren zouden dan 20 inrichtingen per jaar kunnen worden onderzocht. De ODZL heeft hier een halve fte voor beschikbaar. De meeste controles zullen dan naar verwachting op het Chemelot-terrein worden uitgevoerd vanwege het grote aantal inrichtingen met vluchtige organische stoffen en ZZS.

2- Besluit over beleidsregel scherper vergunnen / omkeren bewijslast ter minimalisatie van ZZS

Zoals aangegeven in de Mededeling portefeuillehouder over het concretiserend milieubeleid⁴¹ zal uiterlijk per juli 2026 de Nederlandse wet aangepast worden naar aanleiding van de recent herziene Europese Richtlijn Industriële Emissies (RIE). Het college heeft vanaf dat moment meer mogelijkheden om de luchtkwaliteit te verbeteren en om emissies van ZZS verder te verminderen. De nieuwe RIE maakt het

⁴⁴ Antropogene stoffen zijn stoffen die niet van nature voorkomen, maar door de mens op synthetische wijze zijn vervaardigd

⁴⁵ G-25-002 Statenvoorstel structurele dekking jaarlijkse opdracht Omgevingsdienst Zuid-Limburg 2025 en verder, brief GS van 28-1-2025 (GS DOC-00743122): <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/d09bd1c0-ce17-4e65-9230-affc25f68991>

mogelijk dat er strenger kan worden vergund in nieuwe/geactualiseerde vergunningen op het gebied van luchtmissies. Als een bedrijf vindt dat de strengste norm niet haalbaar is, dan krijgt het zelf de verantwoordelijkheid om dat in de aanvraag van een omgevingsvergunning te onderbouwen ('omgekeerde bewijslast').

Gegeven het feit dat deze nieuwe wetgeving eraan komt, heeft het college besloten om in de beperkte tussenperiode hiervoor geen apart provinciaal beleid op te stellen. Wel is met de ODZL afgesproken om vooruitlopend bedrijven te verzoeken toekomstige vergunningsaanvragen alvast in lijn met de nieuwe wetgeving te brengen.

3- Opdracht aan de ODZL voor extra toezicht op VRP's

Toezicht en handhaving op de verplichte vermijding en reductie van ZZS vindt voor een belangrijk deel plaats door toezicht op het indienen van de vijfjaarlijkse VRP's en het beoordelen daarvan. De verplichting om een VRP op te stellen was sinds 2017 in het Activiteitenbesluit opgenomen voor emissies naar lucht. Voor emissies naar water werd de informatie- en rapportageplicht vanaf 2019 per bedrijf vastgelegd in een vergunningvoorschrift. Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 gelden er direct werkende regels voor VRP's voor bedrijven met ZZS-emissies naar zowel water als lucht. Een deel van de bedrijven met ZZS-emissies moest het VRP daarmee uiterlijk in 2021 indienen. Voor andere bedrijven verliep die termijn in 2024 of loopt de termijn nog.

De ODZL geeft aan dat er tot dusver enkele VRP's zijn ingediend op een totaal van 125 VRP-plichtige bedrijven waarvan de provincie het bevoegd gezag is (de zogenaamde RIE4- en RIE5-bedrijven). De ODZL heeft aangegeven bedrijven daarom bij het reguliere toezicht te vragen naar de VRP's. Daarnaast zal het college de ODZL de opdracht geven om een plan van aanpak op te stellen met als doel dat alle VRP-plichtige bedrijven die nog geen VRP hebben ingeleverd dat binnen afzienbare tijd alsnog doen. Bijvoorbeeld door deze bedrijven aan te schrijven. De ODZL zal bij de beoordeling van de VRP's nagaan of de VRP's voldoen aan de minimalisatieplicht en waar nodig en mogelijk de vergunning aanpassen of een toezichts- en handhavingstraject starten.

Aan de ODZL is aanvullend budget beschikbaar gesteld voor het beoordelen van de VRP's en het eventueel aanpassen van vergunningen. In overleg met de ODZL wordt nagegaan of aanvullend budget nodig is voor toezicht en handhaving op VRP's. Het college geeft hiermee invulling aan de afspraken voor ZZS uit het Beleidskader Nieuwe Energie en Schoon Leefmilieu⁴⁶, op aanbeveling van de Zuidelijke Rekenkamer.

4- Inventariseren aanwezigheid van geprioriteerde ZZS en kennisontwikkeling over geprioriteerde ZZS
ZZS vormen een nieuwe uitdaging op het gebied van bodembescherming. Zo vereisen de voormalige stortplaatsen doelmatige nazorg om te voorkomen dat zij bodem- en grondwaterverontreiniging veroorzaken. Het is niet haalbaar om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van alle ZZS in de bodem. Vandaar dat het college inzicht wil krijgen in de aanwezigheid en de risico's van geprioriteerde ZZS, zoals PFAS. De prioritering volgt uit afstemming tussen alle betrokken overheden, zowel op basis van wet als ambitie.

⁴⁶ Beleidskader Nieuwe Energie en Schoon Leefmilieu, bijlage 2 - Doelenboom: 'Een schone, gezonde en veilige leefomgeving', activiteit: 'Uitvoering geven aan het project 'Uitvraag ZZS' (aanbeveling Zuidelijke Rekenkamer)' en resultaat: 'Overzicht van provinciale bedrijven met uitstoot van zeer zorgwekkende stoffen in 2024'

In 2024-2025 wordt uitvoering gegeven aan een PFAS-bronnenonderzoek. Het betreft een uitgebreide bureaustudie naar locaties waar een PFAS gerelateerde bodemverontreiniging kan zijn opgetreden. Het verwachte eindproduct van het bronnenonderzoek is een overzicht van locaties waarbij een verdenking bestaat voor een PFAS-gerelateerde bodemverontreiniging, zijnde puntbronnen. In het overzicht wordt voor zover mogelijk een differentiatie aangebracht tussen verdachte locaties en verdachte locaties waar een risico (bijvoorbeeld humaan risico of een bedreiging voor een kwetsbare object) meer dan aannemelijk is. Tevens zullen in het eindproduct aanbevelingen worden gedaan voor mogelijke vervolgonderzoeken.

5- Ontwikkelen van handelingsperspectieven van geprioriteerde ZZS

Het college heeft Provinciale Staten via de 'Agenda bodem en ondergrond 2024-2030'⁴² geïnformeerd over de ambitie en doelen van de provincie voor de komende jaren op het gebied van bodem en ondergrond.

In 2024-2025 vindt een onderzoek plaats naar mogelijke PFAS-bronlocaties, zie actie 4. Mogelijk dat dit de komende jaren ook nodig is voor andere geprioriteerde ZZS. Daarbij is het college afhankelijk van het rijk als systeemverantwoordelijke, dat hiervoor kaders zal moeten ontwikkelen met oog op de nieuwe bevoegdheden onder de Omgevingswet: gemeenten voor de vaste bodem en provincie voor het grondwater. Uitkomsten van mogelijke inventarisaties kunnen leiden tot handelingsperspectieven, die aangeven wie in welke situatie verantwoordelijk is en hoe taken en bevoegdheden verdeeld zijn.

6- Verbeteren van de vergunningverlening t.b.v. opkomende antropogene stoffen in het (grond)water

Een bedreiging voor de kwaliteit van het oppervlaktewater, maar zeker ook het grondwater, zijn de opkomende antropogene stoffen⁴⁴. Hieronder verstaan we alle stoffen die (nog) niet zijn genormeerd, zoals: medicijnresten (humaan of veterinaire), hormonen, microplastics, röntgencontrastvloeistoffen, weekmakers, pyrazolen, maar ook ZZS zoals PFAS. Deze stoffen zijn met name het gevolg van industriële en agrarische activiteiten en worden in toenemende mate in grond- en oppervlaktewater aangetroffen. Hoewel er voor opkomende stoffen op dit moment geen normen vanuit de KRW zijn vastgesteld, verbiedt de KRW wel het inbrengen van verontreinigende stoffen. Het zorgplichtbeginsel is van toepassing op locaties waar dit wel het geval is. Voor de aanpak van oude verontreinigingen wordt een beleidsnotitie opgesteld. Er is een aanpak van deze stoffen nodig, voor zover deze schadelijk zijn voor mens en milieu. In het kader van de Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater⁴⁷ wordt een aanpak van deze stoffen ontwikkeld. Deze aanpak omvat onder andere verbetering van de vergunningverlening, waar het college als bevoegd gezag uitvoering aan zal geven⁴⁸.

⁴⁷ <https://iplo.nl/thema/water/oppervlaktewater/delta-aanpak-waterkwaliteit/>

⁴⁸ <https://iplo.nl/thema/water/oppervlaktewater/delta-aanpak-waterkwaliteit/aanpak-opkomende-stoffen/>

**Bijlage 3 - Meetrapport Omgevingsdienst Zuid-Limburg: 'Advies lucht:
monitoring Zeer Zorgwekkende Stoffen nabij Chemelot 2018-2024'**